

Contractarbeiders

De overgebleven plantages lokken contractarbeiders uit Brits-Indië naar Suriname; in 1873 komt het eerste schip met Hindoestanen aan. Daarvoor waren al de eerste Chinezen gekomen. Later worden Javanen geworven uit Nederlands-Indië. De plantage-economie verliest echter steeds meer terrein.

Naar de onafhankelijkheid

De winning van bauxiet, grondstof voor aluminium, bij Moengo wordt een succes. Midden 20e eeuw emanciperen de verschillende bevolkingsgroepen en de politiek verzuilt: creoolse, Hindoestaanse en Javaanse partijen. Ondanks politieke verdeeldheid ontstaat in 1975 de Onafhankelijke Republiek Suriname. Wegens gebrek aan vertrouwen in de toekomst trekken in een paar jaar honderdduizend Surinamers naar Nederland.

Staatsgreep en oorlog

De weinig effectieve eerste regering wordt omvergeworpen door een groepje militairen onder leiding van sergeant-majoor Desi Bouterse. De machtswisseling wordt aanvankelijk verwelkomd

maar al snel blijkt het gebrek aan ervaring en aan democratisch gehalte van het militair bewind. Rond 8 december 1982 worden vijftien tegenstanders van het regime gedood in Fort Zeelandia. Suriname verliest alle buitenlandse steun. Veel (kansrijke) Surinamers verlaten alsnog het land. Van 1986 tot 1992 woedt de Binnenlandse Oorlog: het junglecommando van Ronnie Brunswijk voert een guerilla-oorlog tegen het dictatoriale bewind. De economie loopt versneld terug door sabotage en oorlogsschade aan de industrie. Het Nationale Leger vermoordt 39 burgers van bosnegerdorp Moiwana.

21e eeuw

Onder de regering Venetiaan wordt de staatsschuld verkleind en groeit de economie. Suriname heeft beperkt last van de financiële crisis van 2008. De economische groei daalt iets maar is nog altijd zo'n 4%. Na de parlementsverkiezingen van 2010 wordt Desi Bouterse opnieuw president. Het proces rond de Decembermoorden, begonnen in 2007, wordt gefrustreerd door het aannemen van de Amnestiewet in 2012.

Verbroken ketenen – het Kwakoebeeld ter herdenking van de afschaffing van de slavernij

1 Houten huizen in Paramaribo – de historische binnenstad

Kaart: ► H 2, Stadsplattegrond: blz. 38-39

Bij stadsbranden in 1821 en 1832 zijn zo'n 400 houten huizen vernield. Daardoor komen in het centrum van Paramaribo bijna alleen 19e-eeuwse huizen voor. Op uw wandeling zult u huizen in alle staten van onderhoud tegenkomen. Een tikje bladderig is de gemiddelde staat. Maar er staan prachtig gerenoveerde panden tussen waarvan de glanzende verf in het zonlicht schittert. Lang niet voor alle gebouwen zijn de middelen beschikbaar voor onderhoud of restauratie. Ook dat kunt u onderweg vaststellen.

Onafhankelijkheidsplein

U begint op het bekendste grasveld van Paramaribo, het **Onafhankelijkheidsplein** 1. Voor de drie historische gebouwen aan de korte kant (zie blz. 37) staan enkele mooie standbeelden. Vóór het grote Presidentiële Paleis langs en

de weg oversteken naar de Tourist Info die is gevestigd in het Wachtershuisje van Fort Zeelandia.

Fort Zeelandia

U loopt voor de Tourist Info langs en gaat rechtsaf de Zeelandiaweg in. Links staat een bakstenen gebouwtje met een golfplaten dak; dat diende tot 1996 als gevangenis. De ruïne daarachter is van **Gebouw 1790**. Het werd gebouwd als levensmiddelenopslag; het ministerie van Economische Zaken huisde hier tot een brand in 1990 het gebouw verwoestte. Na de bocht staan aan de linkerkant het gebouw van de **Staatsraad** en daarnaast het **Nola Hatterman-Instituut** 3. Het vijfhoekige fortgebouw is tegen betaling te bezoeken. **Fort Zeelandia** 2 belichaamt de oudste geschiedenis van Suriname en was ook de plek waar de zwarte bladzijde van de jongste geschiedenis werd geschreven (Decembermoorden, 1982).

4 Idyllisch pleintje aan de rivier – fietstocht binnendoor naar Domburg

Kaart: ► J3, Oriëntatiekaartje: blz. 64

Vervoer: (Huur)fiets

Ten zuiden van Paramaribo is het heerlijk fietsen, als je tenminste niet op de Highway (naar Paramaribo) of op de Indira Gandhiweg (naar Zanderij) rijdt; die wegen worden te druk bereden door auto's. Maar om het lommerrijke Domburg te bereiken bestaat er een uitstekend alternatief.

'Wandelen' zeggen ze in Suriname als het gaat om een tochtje maken. Dat gebeurt overigens zelden te voet, meer met de auto. Hier is een voorstel om een tochtje naar Domburg, ruim 20 km van Paramaribo, te maken per fiets. Om de stad uit te komen volgt u wel even een drukke weg, maar die is deels van een fietspad voorzien. Eenmaal over het Saramaccakanaal, een kleine km voorbij de oprit van de Bosjebrug, laat u het verkeer achter u. De bedrijvigheid neemt snel af en al snel fietst u heerlijk in het groen.

De stad uit

Over de Waterkant en later de Saramaccastraat bereikt u de Zwartenhovenbrugstraat bij het verkeerslicht. U gaat linksaf. De weg wordt vierbaans (Van 't Hogerhuysstraat) en krijgt een fietspad. Bij de rotonde (oprit naar de Wijdenboschbrug) gaat u rechtdoor. 1 km verder kruist u het Saramaccakanaal en na de brug gaat u linksaf, Industrierweg zuid. Deze gaat later over in de Sir Winston Churchillweg. Na de politiepost Livorno wordt de bebouwing dunner en zijn er wat industrietjes.

Na de brug over het Tout Lui Fautkanaal (in het Sranantongo uitgesproken als *tiiifo*) ligt links het complex van **Staatsolie 1**, een belangrijke pijler van de Surinaamse economie. Een Franse ex-militair stichtte de suikerplantage Tout Lui Faut rond 1700. Een mooie stalen brug, renovatierijp, leidt over de Pararivier. De weg komt dicht bij de rivier, wat een lekker briesje kan bieden.

perkte tijd – zijn de tours waarbij vooraf alles is geregeld. Marowijnetours zijn er van 3 tot 8 dagen, afhankelijk van hoe ver de reis stroomopwaarts gaat; de terugreis gaat meestal per vliegtuig naar Paramaribo. U vaart over de **Arminavallen** (stroomversnelling) naar **Langatabiki** (► L 5 Langatabbetje), de hoofdplaats voor de Paramaccaners, een marronstam. Het volgende traject gaat via een aantal serieuze stroomversnellingen, waar u bij laag water mee zult moeten helpen sjourneren, duwen en trekken. **Stoelmanseiland** was in de donkere jaren 80 het hoofdkwartier van Junglecommando-leider Ronnie Brunswijk. Het eiland is omgeven door een aantal spectaculaire *sula's* en heeft een airstrip en overnachtingsmogelijkheden. Hier komen de Tapanahoni en de Lawa samen. De **Tapanahoni** leidt het binnenland in richting **Dritabiki** (► K 7 Drietabbetje). Hier zetelt de granman (stamhoofd) van de Aucaner bosnegers

in dit gebied. Wie nog verder vaart over de Tapanahoni – er zijn tours die tot aan Palumeu gaan (en per vliegtuig terug) – verlaat de marroncultuur en komt bij **Apetina** (► Ea 5) in het gebied van de inheemsen, de indianen. Onderzoek onder ruim de helft van de driehonderd dorpsbewoners wees uit dat zij te veel kwik in hun lichaam hebben. Kwik wordt in het zuiden gebruikt bij de goudwinning en komt vaak in de rivier terecht. Het vergiftigt vissen en die worden weer gegeten. Het onderzoek (2008) werd gedaan vanwege aanhoudende gezondheidsklachten in Apetina. Sinds 2014 is er officieel aandacht voor het kwikprobleem.

Vanaf Stoelmanseiland loopt de **Lawa** als grensrivier verder naar het zuiden. Toeristisch wordt hier niet veel gevaren, zakelijk des te meer. Stroomopwaarts ligt **Benzdorp** (► M 8), centrum van goudwinning. In dit afgelegen dorp (wel een airstrip) verblijven veel *garimpeiros*, Braziliaanse goudzoekers.

Albina ligt in een bocht van de ruim 2 km brede grensrivier Marowijne

